

ПОНЯТТЯ СУБ'ЄКТІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Ігор Володимирович БЕСПАЛИЙ,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Найважливішим функціональним елементом превентивної діяльності Національної поліції є її суб'єктний склад. Саме він відповідає за практичне виконання відповідної системи заходів, засобів, дій та операцій, а також отримання бажаного, передбаченого цілями результату. В загальнонауковому трактуванні суб'єкт переважно визначається, як людина, яка має власні індивідуальні характеристики, якості, є учасником процесу пізнання або іншої активності, володіє відповідним рівнем свідомості і таке інше. Тобто, це самостійна одиниця об'єктивної дійсності, що приймає рішення, мислить та виступає учасником соціуму.

Натомість, в юридичному контексті суб'єкт розглядається ширше, як особа або організація, як носій певних прав та обов'язків [1, с.1256]. І.М. Берназюк влучно наголошує «Суб'єкт – це представник певної категорії осіб (фізичних чи юридичних), як уособлення стійкої сукупності соціально важливих рис, що характеризують цю категорію в системі суспільних відносин. Такий суб'єкт є носієм рис, що визначаються особливостями: національними, етнічними, професійними, віковими, територіальними тощо» [2, с.66]. І.А. Гетьман-П'ятковська наголошує: суб'єктами права визнаються індивідуальні, а також колективні суб'єкти правовідносин, які використовують свою правосуб'єктність у конкретних правовідносинах, виступають реалізаторами суб'єктивних юридичних прав і обов'язків, повноважень і юридичної відповідальності. Кожний елемент структури правової системи функціонує завдяки суб'єкту права. І більше того, сама правова система є науковим доробком суб'єктів права, процесу інтелектуального пізнання, інституалізації, соціалізації. Тобто структура правової системи – це інституціональна взаємодія суб'єктів права заснована на відповідному рівні правосвідомості для виконання завдань на шляху до поставленої мети і задля цього використовуються різні юридичні засоби та методи. При цьому слід усвідомити, що суб'єкт права, який передусім має совість та сумління завжди є і суб'єктом моралі [3, с.134].

В.Ю. Нікіфоров підходить із критикою до останньої позиції наполягаючи на різниці між поняттями «суб'єкт права» і «суб'єкт правовідносин», яка полягає у тому, що: 1) будучи суб'єктом права, індивід чи будь-які колективні утворення не можуть бути одночасно суб'єктом усіх можливих правовідносин; 2) щойно народжені, малолітні діти та деякі інші суб'єкти права не можуть бути суб'єктами більшості правовідносин. Категорія суб'єкт права набагато ширше від суб'єкта правовідносин. Суб'єкт права – це загальне, а суб'єкт правовідносин – конкретне. Будь-який суб'єкт право-

відношення є одночасно і суб'єктом права, але не кожний суб'єкт права є суб'єктом правовідношення [4, с.33].

В.В. Чумак визначає суб'єктів безпосередньо адміністративного права як реальних учасників адміністративно-правових відносин, які, маючи відповідний адміністративно-правовий статус, беруть участь в організації публічного управління, в управлінській діяльності, а також у процесі управління, тобто адміністративних процедурах [5]. На думку С.Г. Стеценка, суб'єкт адміністративного права – це особа, яка має певні права та обов'язки, сформульовані в нормах адміністративного права, і може вступати в адміністративно-правові відносини [6, с.89].

Таким чином, в правовому контексті суб'єкт характеризується, передусім, як носій прав та обов'язків, що дає йому можливість вступати у правовідносини із іншими суб'єктами. Саме через це, перелік осіб, які володіють даним статусом ширший, ніж у неправових науках, де на перший план виходить ознака свідомості, мислення, чуттєвості, тобто, безпосередньо людські особливості. Суб'єктами права визначаються як фізичні, так і юридичні особи, адже обидві сторони згідно із законодавством наділяються відповідною частиною правосуб'єктності та правоздатності, тобто, юридичними правами і обов'язками, а також реальною можливістю користуватись та, відповідно, виконувати останні.

Враховуючи вищевикладене, суб'єкти превентивної діяльності Національної поліції – це сукупність визначених нормами чинного законодавства органів державної влади та їх посадових осіб, а також структурних підрозділів поліції, які наділені необхідною компетенцією та повноваженнями для реалізації спеціальних заходів та вчинення особливого роду дій, спрямованих на профілактику, запобігання та попередження порушень режиму законності в державі, а також прав, свобод та інтересів людини і громадянина.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Бусел В.Т. К.: ВТФ Перун, 2007. 1736 с.
2. Берназюк І.М. Конституційно-правові основи опозиційної діяльності в Україні: дис... канд. юрид. наук. : Ужгород: Ужгородський національний університет. 2010. 187 с.
3. Гетьман-П'ятковська І.А. Право та мораль: теоретико-правові проблеми співвідношення та взаємодії: дис... канд. юрид. наук. : Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. 2007. 210 с.
4. Нікіфоров В.Ю. Захист профспілками соціально-трудова прав працівників в умовах ринкової економіки (теоретично-правовий аспект): дис... канд. юрид. наук. : Харків: Національний університет внутрішніх справ. 2004. 187 с.
5. Чумак В. В. Адміністративно-правові засади діяльності поліції Грузії, країн Балтії та України: порівняльний аналіз : монографія. Харків : Константа, 2019. 490 с.
6. Стеценко С. Г. Адміністративне право України : навч. посіб. С. Г. Стеценко. К. : Атіка, 2007. 624 с.